

JOONAS KONSTIG

Hyvät
naiset

herrat

TYYLI, KÄYTÖS JA
SYDÄMEN SIVISTYS

WSOY

JOONAS KONSTIG

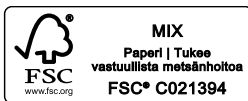
Hyvät naiset & herrat

TYYLI, KÄYTÖS JA
SYDÄMEN SIVISTYS

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kirjoittaja kiittää Suomen Kirjailijaliittoa,
Suomen tietokirjailijat ry:tä, WSOY:n kirjallisuussäätiötä
ja Espoon kulttuuritoimea saamastaan tuesta.

© JOONAS KONSTIG JA WSOY 2024

ISBN 978-951-0-49428-8

PAINETTU EU:SSA

SISÄLLYS

Aluksi.....	7
1. TYYLI – Sinä ulkoa	25
Sisäinen kauneus on tärkeintä.....	27
Vaateitettu kognitio, eli kun ajattelet vaatteita, vaatteet ajattelevat takaisin	33
Noidankehä vai voitonkehä.....	36
Ryhti	40
Pukeutuminen	51
Muoti vastaan tyyli	55
Tyylin helpoin matematiikka: +1	77
Kuinka tuoksua hyvältä.....	86
Tyylin ensyklopedia.....	91
Älä pukeudu liian hyvin.....	102
2. KÄYTÖS – Sinä seurassa.....	109
Hyvä tyyppi?.....	111
Aktiivinen ja passiivinen huomaavaisuus.....	117
Etiketin tarkoitus on välttää valtapelit.....	124

Pukukoodit.....	144
Kestiyttävyys.....	160
Kasvojen tärkeä portti.....	168
Pidä puhe.....	184
Ritarillisuus nykyaikana.....	188
Etiketin ensyklopedia.....	196
Huomaavaisuus ja huolettomuus.....	217
3. SYDÄMEN SIVISTYS – Sinä sisältä.....	227
Sivistysprosessi, eli kuinka kasvoimme aikuisiksi.....	229
Sivistys ja sydämen sivistys.....	242
Kuusi mittaria parempaan elämään.....	249
Miltä sydämen sivistys näyttää käytännössä?.....	285
Kun muut käyttäytyvät huonosti.....	295
Keskustelun taito, eli kuinka sisus vuotaa ulos.....	299
Onko tylsää olla hyvä?.....	314
Gravitas – johtajien salainen merkki.....	318
Kuinka osata kaikki, eli renessanssi-ihmisen ihanne.....	325
Miksi Indiana Jones pelkää käärmeitä.....	334
Lopuksi: Minä vai ne muut – alaspäin vai ylöspäin.....	338
Lähteitä.....	342

ALUKSI

ÄLÄ PIIIS OLE VAIN OMA ITSESI

Kun lapset olivat pieniä, lomailimme monesti Kanariansaarilla. Eräänä talvena lentokoneessa meitä edeltävällä penkkirivillä matkusti yksinäinen nainen. Hän oli pukeutunut mukavan löysään lököasuun ja alkoi tehdä oloaan muutenkin rennoksi tyhjentämällä kahden desin viinipulloja yhden toisensa jälkeen. Pian hän ei enää ollut yksinkään, sillä hän alkoi avautua vierustoverilleen yhä vuolaammin elämästään.

Lentomatka kestää kuutisen tuntia. Jossakin Portugalin yllä tyhjä viinipullot kierivät jo pitkin käytävää ja nainen tilitti yhä elämänsä. Se oli katkeraa kuunneltavaa meille takana istuvillekin. Monologin keskeltä mieleeni painui ikuisiksi ajoiksi naisen päättäväinen julistus: »Mä oon oma itteni. Mä en teeskentele mitään, mä oon just sellainen kuin mä oon.»

En voinut olla ajattelematta, että meidän kanssamatkustajien mielestä voisit olla vähän vähemmän oma itsesi.

Tämä oma-itse on kirjani lähtökohta, koska se kiteyttää niin vahvasti aikamme hengen. Meille tarjotaan sitä nykyään joka puolelta elämänohjeeksi. Riittää, kun olet oma itsesi. Olet täydellinen juuri sellaisena kuin olet. *Be yourself, everyone else is taken.*

Lastaan ehdoitta rakastava äiti opettaa tälle hyväntahtoisuuttaan, että riittää kun hän on oma itsensä, sillä hänestä oma lapsi on täydellinen. Mutta kenenkään muun mielestä me tuskin synnymme täydellisinä. »Ole vain oma itsesi» on hemmotteleva ajatus, johon uskoo miellellään. Jos olen aito minä juuri sellaisena kuin olen, minun ei tarvitse tulla paremmaksi, opetella uusia tietoja tai taitoja ja koettaa tehdä ihmisten kohtaamisesta miellyttävää. Teen mitä haluan, ja se on aina oikein, koska sen teki oma itseni. Oma-itse on keräymä uskomuksia, päähänpistoja ja päähänpinttymiä, jotka käytännössä rajoittavat elämäämme ja vapauttamme. Se sanelee meille, mitä meidän »pitää» tehdä, koska se on »omaa itseämme». Muuten joutuisimme petraamaan, epäonnistumaan ja yrittämään uudestaan.

Ja sitähan kehitys on. Jos esi-isämme olisivat tyytyneet olemaan *ainutlaatuisen täydellisiä omana itsenään*, olisimme yhä savannilla hättämässä hyeenoina pois haaskalta.

Vaikka »ole vain oma itsesi» kuulostaa ihanalta, harva meistä on parhaimmillaan silloin kun tekee mitä mieleen juolahtaa. Sillä kun ohjeen »ole vain oma itsesi» vie loppuun asti, se tarkoittaa: mitä tahansa saatan keksiä kullakin hetkellä on tismalleen oikein, koska se on *minun juttuni*. Oikeuttamalla hölmön käytöksen se lisää hölmöä käytöstä. Saa luvan kanssa ottaa iisisti ja tehdä mitä haluttaa, koska se on aina oikein. Minä nyt vain olen sellainen tyyppi, joka ei kamppaakaan naamaansa tai urheile tai osallistu hyväntekeväisyyteen tai sano muille hyvää huomenta. Se on aito minä. Ottakaa tai jättäkää.

Valitettavasti muut usein jättävät eivätkä ota. Sillä mitä jos oma itsesi ei ole mukava?

Tiedän kokemuksesta. Minäkin uskoin pitkälle aikuisikään tähän oman-itseen kulttiin. Se oma itseni ei ollut mukava tyyppi, mutta hei, se oli »aito» eikä »teeskennellyt muuta kuin oli». Totta puhuen olin

raskas tyyppi. En esimerkiksi suostunut vastaamaan kun kysyttiin *mitä kuuluu*, koska se oli pinnallista teeskentelyä. Mutta tästä lisää myöhemmin.

»Oma-itsemme» on tarina, jota kerromme itsestämme. Se voi olla haitallinen ja rajoittava niin omalle kehittymiselle kuin ihmissuhteille. Pahimmillaan uskomuskeräymä on täysin negatiivinen. Oma itseni on liian laiska, liian hölmö, liian vaatimattoman näköinen, mulla ei ole mitään tyyllitajua, mä en ymmärrä näistä asioista mitään, mä oon liian ujo, mä nyt vaan oon sellanen tyyppi joka *ei voi*...

Mitä jos sama päitisi vaikkapa uuden urheilulajin opetteluun? Jalkapallon aloittajaa jännittää yrittää kuljettaa palloa, harhauttaa vastustajia, laukoa, puskea, torjua palloa maalissa... Mitä jos hän alkeiskurssilla toteaisi ykskantaan: »Minä nyt vain olen sellainen tyyppi, joka ei osaa potkaista palloa, ei osaa harhauttaa, ei puske palloa, ei syöttele. Se on oma itseni.» Se kuulostaisi naurettavalta, kun kukaan ei aloittelijana ole hyvä tässä kaikessa, ja tarkoitus on oppia paremmaksi. Haluamme tulla paremmaksi pelissä.

Samoin haluamme varmaan tulla vähän paremmiksi elämässä. Silti pidämme kiinni uskomuksista, joiden mukaan *minä nyt vain olen sellainen tyyppi*, joka ei pidä deadlineista kiinni, ei moikkaa muita, ei pidä puheita julkisesti, ei osaa jutella tuntemattomille, ei opettele uutta käyttöjärjestelmää, ei pidä ihmisistä...

En halua olla liian ankara »omaa itseä» kohtaan. Tätä ei pidä käsitellä väärin. Jos »ole oma itsesi» tarkoittaa, että tuntee itsensä ja on aito, yksilöllinen ihminen, silloin se on hieno tavoite. On tärkeää tuntea omat vahvuudet ja heikkoudet, ja on hyvin tärkeää olla aito. Mutta oman itsen palvonta voi tarkoittaa sitä, että on aito vain omille päähänpintymilleen ja kulloisellekin päähänpistolleen. Ja silti nämä omat itset voivat valehdella ja *esittää* muille. Jos »aitouden» tavoite on

tehdä vaikutus muihin omalla ainutlaatuisuudella, se on esittämistä sekini. *Huomatkaa minut ja kuinka oma-itсени olen!*

Ihmisillä on myös ihmeellinen taito kuvitella, että he »toteuttavat itseään», vaikka heidän valintansa ja mieltymyksensä ovat käytännössä peräisin mainoksista, toimittajilta, somettajilta ja kavereilta.

Tässä kirjassa jäljitämme syvempää aitoutta, itseohjautuvaa vilpittömyyttä. Se tarkoittaa ihmistä, joka löytää oman tyyliensä muotitrendien matkimisen sijasta; joka osaa käyttäytyä luontevasti miellyttävällä tavalla nöyristelemättä muita; joka on sinut omissa nahoissaan, koska hänellä on oma moraalinen kompassi, jota seurata ja jolle pysyä rehellisenä. Tällainen ihminen on vilpittömän, aito sielu, joka pyrkii parhaimpaansa, ei valehtele muille eikä itselleen. Tähtäämme sellaiseen vuorovaikutukseen ihmisten kanssa, jossa tarkoitus ei ole todistella muille omaa poikkeuksellisuuttaan vaan *tehdä yhteisistä hetkistä hieman parempia*. Se kun tekee omistakin hetkistä parempia. (Olemme itsekkin niissä läsnä!)

Tarkoitus ei myöskään ole esittää jotakuta muuta ihmistä. Se olisi-kin mahdotonta. Emme tietenkään voi muuttua naapurin Matiksi tai Maijaksi. Minä en voi muuttua Mika Waltariksi tai Lionel Messiksi. Mutta ei kai jalkapalloilija »esitä Lionel Messiä», jos hän yrittää harhauttaa jonkun pallokentällä tai laukoa vaparin maaliin? Hän yrittää vain tehdä parhaansa, olla paras jalkapalloilija, joka voi olla. Samoin on elämässä. Jos rohkaistut juttelemaan jonkun kiinnostavan ihmisen kanssa, olet yhtä lailla oma itsesi kuin se versio itsestäsi, joka totesi, että »en mä oo sellanen joka juttelee tuntemattomille» ja jäi seinäruusuksi. Hyvät roolimallit voivat inspiroida meitä parhaimpaamme, kunnes se paras on jo osa itseämme.

»Ole vain oma itsesi» voi olla ansa. Siihen lankeavat ihmiset eivät kasva täyteen potentiaaliinsa. He eivät koeta kehittää itseään, eivät

opi esiintymään ja erottumaan edukseen. He joutuvat tyytymään elämään vajavaisina näkemättä mihin heistä olisi voinut olla. He eivät tiedä, kuinka hyvä heidän paras oma itsensä olisi voinut olla. Omana itsenä olemisen vastakohta ei siis ole teeskentely vaan yritys olla vähän parempi minä.

Ihmisen käytökseen nimittäin liittyy kiinnostava seikka, josta jo Aristoteles aikoinaan luennoi. Me luomme itsemme sillä, mitä teemme. Puhe on halpaa ja ajattelu ilmaista, mutta teot painavat. Kun teemme parempia tekoja, meidän on jossain vaiheessa pakko alkaa uskoa, että emme ole ihan kauheita ihmisiä. Jos käyn lenkillä, vaikka aito ainutlaatuinen minä on väsynyt, jossain vaiheessa minun on vaikea uskoa, että olen laiska ihminen. Saatan olla jopa vähän reipas. Ja jos sanon toisille hyvää huomenta, he vastaavat siihen, ja minun on vaikea pitkään luulla, että toisten tervehtiminen on turhaa teeskentelyä. Minä saatan jopa olla ihminen, joka *tervehtii toisia...*!

Tämä on itsensä kehittämistä. Se rakentaa olemassa olevan päälle vähän parempaa. Tähän *Hyvät naiset ja herrat* tähtää. Tämä kirja jäljittää, mitä kaikkea tulisi tietää tyylistä, käytöksestä ja sydämen sivistyksestä pärjätäkseen ja menestyäkseen aikuisten maailmassa ja nousutakseen seuraavalle tasolle elämässä.

Sitä varten saamme tutustua *omien-itsejensä* vastakohtaan. Kutsun heitä salaseuraksi.

SALASEURALAKI, ELI ET TIEDÄ, ETTET TIEDÄ

Tyylikästä käytöstä opetetaan ja vaaditaan yhä harvemmin. Kaikkia lapsia ei kehoiteta istumaan suorassa ja syömään suu kiinni. Töihin ei

tarvitse ilmestyä vähän paremmin pukeutuneena, toisille ei tarvitse nostaa hattua eikä kiitoskirjeitä tarvitse lähettää postissa. Pidämme tästä uudesta vapaudestamme, kyllä. Kaikki on *rentoa ja mukavaa*. Ainakin näennäisesti.

Harvemmin lausutaan ääneen, että kun vapaus lisääntyy, lisääntyy aina myös vastuu. Kun ympäristö ei pidä meitä ojennuksessa, meidän täytyy itse pitää itseemme ojennettuna. Meiltä itseltämme vaaditaan enemmän. Harva tulee enää huomauttamaan sinulle, että röhnötät epäkunnioittavan näköisesti, olet pukeutunut sopimattomasti ja huomaitko edes, että käytöksesi oli halventavaa. Ilman neuvoja siitä, mikä on hyvää ja tyylikästä käytöstä, hapuilemme pimeässä.

Ne, jotka eivät hapuile pimeässä, ovat löytäneet tiensä salaseuran valaistuihin saleihin.

Salaseura on nimetön. Se on niin salainen, että kaikki sen jäsenetkään eivät tiedä kuuluvansa siihen. Salaseuran ulkopuoliset taas eivät tiedä sen olevan olemassakaan. He eivät tiedä, että maailma jakaantuu ihmisiin, jotka ovat »omia-itsejään», ja niihin, jotka kuuluvat salaseuraan. Salaseuraan kuuluu hyvätapaisia, muiden arvostamia, tyylikäitä ja usein menestyneitä ihmisiä, jotka tietävät, ettei omana itsenään oleminen yleensä riitä.

Aikoinaan ihmiset syntyivät säätyihin ja viettivät elämänsä samassa yhteiskuntaluokassa. Jos synnyit korkeisiin piireihin, opit automaattisesti ne tavat, taidot ja tyylin, jotka kuuluivat »hyvään kasvatukseen». Imit ne äidinmaidossa ja elämäsi oli täynnä roolimalleja, jotka opettivat tämän hiljaisen tiedon pelkästään ilmestymällä paikalle. Jos et syntynyt sopiviin piireihin, asialle ei paljoa voinut. Isäsi yhteiskuntaluokka, ehkä ammattikin, oli kohtalosi. Unelmat seuraavalle tasolle noususta olivat niin utopistisia, etteivät ne olleet edes unelmia.

Mutta me elämme avoimessa ja vapaassa yhteiskunnassa, jossa luokkarajat eivät ole puolustettuja barrikadeja. Maailmassa voi luojan kiitos nousta ilman aatelisverta, suvun rikkauksia tai kulttuurikotia, jossa on kirjahylly ja piano. Jokainen voi nousta seuraavalle tasolle.

Sitä varten tarvitsee vain oppia salaseuran hiljainen tieto, tavat ja merkistö.

Pitää ymmärtää, että ihmiset huomaavat, kuka puhuu mitä sylki suuhun tuo ja kuka taas on punnitun sanansa mittainen. Että ihmiset tarkkailevat jatkuvasti, kenen harkintaan voi luottaa, ja he huomaavat kyllä, kuka tavoittelee suuruutta eikä tyydy vetämään muita alas. Pitää oppia, että sarkastinen vitsailu tekee sinusta epäluotettavan ja jatkuva kiroilu saa sinut vaikuttamaan vähän yksinkertaiselta. Monet vanhat säännöt pätevät edelleen, kuten ettei miesten puvun alinta nappia koskaan napiteta, tai että haarukalla syödään kupera puoli ylöspäin. Ja että miesten kuuluisi edelleen riisua hattunsa sisätiloissa.

Mistä sitten tietää, kuuluuko salaseuraan? Jäsenyytesi huomaat siitä, että toiset haluavat tehdä yhteistyötä kanssasi. Sinut kutsutaan paikkoihin, uusiin tilaisuuksiin, niin arkisiin kuin hienoihinkin. Sinulle tarjotaan vastuuta. Tapaat uusia ihmisiä, ja he ovat mukavia ja hyvätapaisia. He kiittävät ja kehuvat sinua ja kysyvät neuvoasi. He haluavat sinulle hyvää, koska salaseurassa on tapana kohottaa toisia, ei repiä heitä alas. He vaativat sinulta, koska tietävät että vaadit itseltäsi. Ja he ovat tyytyväisiä, kun kasvat ja kehityt entisestään, sillä he tietävät, että paras elämä on kasvua ja kehitystä.

Kun sitten poistut salaseuran tapaamisista, huomaat kadulla omi-itsejään ja ymmärrät, miksi he eivät kuulu teihin. Et suhtaudu heihin kielteisesti vaan myötätunnolla. He vain eivät tiedä, koska kukaan ei ole kertonut heille.

Syrjäytyminen ja menestys periytyvät, koska jotkut oppivat nämä asiat jo kotona ja toiset eivät.

Tämä kirja pyrkii paljastamaan kaiken sen hiljaisen tiedon, mitä ei yleensä kerrota – kaiken, mikä erottaa omat-itsensä salaseuralaisista.

MINKÄLAINEN KIRJA TÄMÄ ON

Hyvät naiset ja herrat kertoo, miten erottaudut eduksesi tyylilläsi, käytökselläsi ja sydämen sivistykselläsi. Kirja on itsekehittämisoapas. Se tarkoittaa, että fokus on sinussa, hyvä lukija. Kehotan suhtautumaan tähän projektina, jolla kehität itseäsi. Kirja on kuin personal trainer, joka kertoo miten punttista käytetään. Tässä vertauksessa punttis on maailma, ja sinä treenaat siellä. Otat haltuun uusia, tärkeitä elämäntaitoja. Sovellat kirjan oppeja joko sinua puhuttelevin osin tai kokonaisuudessaan.

Eikä se edes ole niin vaikeaa kuin ehkä luulet.

Ensimmäisessä luvussa käsittelemme ulkoista tyyliä, kehonkieltä ja pukeutumista. Toisessa käytöstapoja ja etikettiä. Olen lukenut kymmeniä etikettioppaita viidellä eri kielellä. Kirjat ovat usein paksuja ja saavat siten etiketin näyttämään pelottavan monimutkaiselta. Mutta niiden sivut täyttyvät usein melko itsestään selvien asioiden kertomisesta: Älä puhaltele purkkapalloja teatterissa. Älä syljeskele kadulle, älä vedä kännejä vuosijuhlissa. Toisaalta niissä saatetaan käyttää sivuja siihen, miten hummeria tai etanoita syödään, miten kuninkaallisia puhutellaan tai arvomerkkejä kannetaan. Emme käytä aikaa tällaisten parissa vaan keskitymme niihin peruseriaatteisiin, joilla oppii pärjäämään tilanteessa kuin tilanteessa. Kun tiedät, mitä etikettiin

sisältyy, osaat olla murehtimatta sitä ja keskittyä tärkeämpään eli toisten kanssa seurusteluun. Usein etiketistä stressaavat ne ihmiset, jotka eivät kuulu salaseuraan mutta *aavistelevat* sellaisen olevan olemassa, eivätkä haluaisi näyttää huonolta sen silmissä. Jos hetkenkin murehdit oikeaa pukukoodia tai käytöstä juhlaillallisilla, olet siis oikealla tiellä. Ymmärrät, että elämässä on myös vertikaalinen ulottuvuus: välillä elämä nousee ja nostattaa. Kaikki ei ole tasaisenharmaata tahnaa, jota puristetaan ulos tuubista kunnes tuubi on tyhjä ja huokaistaan lopullisen rentoutumisen merkiksi.

Kirjan kolmas osio menee pintaa ja käytöstä syvemmälle luonteeseen ja sydämen sivistykseen. Se on kirjan tärkein osuus, mutta sinne pitää edetä ulkoa.

Suomeksi sanottuna kirja koettaa kertoa, miten eletään ihmisiksi. Kirjoitan tätä kirjaa kaikille ihmisille, en lokeroimalla heitä miesten ja naisten siiloihin ja kertomalla kummallekin, miten heistä tulisi hienoja herrasmiehiä tai ladyja. Vaikka jostakusta saattaisi olla kierolla tavalla viihdyttävää seurata, kuinka Konstig koettaa opettaa, miten naisten tulisi pukeutua ja käyttäytyä, sitä kyseenalaista viihdettä en lähde tarjoamaan. Pukeutumisessa ja käytöksessä keskityn yleisperiaatteisiin, jotka pätevät kaikkiin ihmisiin, pois lukien syrjähyppy pukukoodeihin ja lyhyt luku ritarillisuudesta. Luonteen hyveillä ja sydämen sivistyksellä taas ei ole sukupuolta ollenkaan.

Matkan varrella murramme myös myytin, että hyvä käytös olisi univormu, joka tuhoaa yksilöllisyyden, tai että kaikki hyvät tyyppit olisivat yhdestä muotista valettuja.

Kirjoitan kirjaa myös niille ihmisille, joilla etiketit ja pukukoodit saavat karvat pystyyn. Samaistun heihin, sillä olin yksi heistä. Siitä pian, mutta ensiksi pitää kuitenkin paljastaa, mistä tässä kaikessa on kyse.

EHKÄ YLLÄTTÄVÄKIN TOTUUS HYVÄSTÄ KÄYTÖKSESTÄ

Pahin harhaluulo hyvästä käytöksestä on, että se tarkoittaa Ankkalinnan ompeluseuran turhantärkeitä helmikaulakorudaameja, jotka kulkevat nenä pystyssä etsimässä sopimatonta käytöstä, jota paheksua. Tiivistän saman tien, mitä hyvä käytös pohjimmiltaan on: *Parhaiten käyttäytyy se, joka saa muut tuntemaan olonsa hyväksi*. Huomatuksi, arvostetuksi.

Tämä korjaa heti alkuun kaksi virhekesitystä:

– Että hyvätapaisen ihmisen seurassa on vaikea olla luontevasti, koska pelkää koko ajan tekevänsä väärin. Päinvastoin, hyviin tapoihin kuuluu, ettei »väärin» tekemistä yleensä huomata saati että siitä alettaisiin huomautella. Tämä kirja on poikkeus, koska sen tarkoitus on jakaa tietoa selkeästi. Joudun siis toistuvasti »huomaamaan virheitä», joista en tosielämässä koskaan huomauttaisi. Se on sivumennen sanottuna tehnyt kirjan kirjoittamisesta raskaampaa kuin kuvitelinkaan.

– Tai että hyvätapainen ihminen toteuttaa hyviä käytössääntöjä provosoivasti tavalla, joka aiheuttaa muissa alemmuudentunnetta tai syyllisyyttä. Jos muut tuntevat olonsa seurassasi epäonnistuneiksi, käytöksesi ei ole kovin kummoista.

Hyvätapainen ihminen ei ole viittaan ja trikoisiin pukeutunut supersankari. Hyvä käytös on sitä, että pyrkii tekemään toisten ihmisten päivästä hieman paremman. Kohtaaminen kanssasi parantaa pikkuisen heidän päivänsä. Kun teet pienen myönteisen muutoksen heidän päivänsä, he liittävät sinuun myönteisiä tunteita.

Ymmärrätkö, miten arvokas tällainen taito voi olla? Että pystyt läsnäolollasi saamaan muut tuntemaan olonsa paremmaksi? Että

muut kokevat tietoisesti tai tiedostamatta sisimmässään, että piipahdukseksi jotenkin *nosti* heidän päiväänsä?

Vähimmillään tämä voi tarkoittaa sitä, että puutunut kaupan myyjä kohtaa sinut, asiakkaan, joka tervehtii häntä, katsoo häntä silmiin kuin ihmistä eikä konetta, näyttää edustavalta ja kiittää sinua – myyjä on saanut asiakkaan, jota oli kiva palvella ja joka jotenkin tuntui palvelun arvoiselta. Parhaimmillaan tämä voi tarkoittaa sitä, että muut viihtyvät seurassasi niin, että haluavat sinut tiimiisi: he haluavat palkata sinut, nostaa sinut johtajaksi, saada sinut tyttö- tai poikaystäväkseen tai rengastaa sinut, ja niin edelleen.

Ja nykyaikana tämä on entistä helpompaa. Tämä kirja ei jää valittelemaan tapakulttuurin rapistumista. Meidän on turha käyttää sivuja siitä motkottamiseen, kuinka nykyään ei osata tervehtiä tai teititellä, röhnötetään ja feidaillaan tapaamisista, öyhötetään netissä, syödään lippis päässä ja niin edelleen. Yksilölle tästä »tapainturmeluksesta» on nimittäin hyötyä. Kun taso on matala, on helppo erottua edukseen. Vähäkin riittää. Jos ennen tyylikkyyteen tarvittiin räätälin tekemä puku tai leninki, nykyään riittää kun heittää teepaidan päälle puuvillajakun. Ennen moitteeton illallisvieras lähetti emännälle kukkia etukäteen ja postitti mustekynällä kirjoitetun kiitoskortin vielä seuraavalla viikolla. Nykyään olet hyväkäytöksinen jo sillä, että tekstaat emännälle kiitokset jälkeinpäin. Ennen täydellinen herrasmies osasi kulkea daaminsa vierellä kadun puolella, auttaa tälle takin ja tuolin ja nousta seisomaan aina kun tämä nousee. Nykyään yksikin näistä voi riittää tekemään herrasmiehen.

Tämä kirja ei siis valita tapainturmelusta vaan ottaa siitä hyödyn irti. Pääset pitkälle jo pienillä asioilla.

Ojennuksessa, ei ojennettuna, oli eräs roomalaisen filosofi-keisari Marcus Aureliuksen motoista. Kun muut ihmiset ja vanha tapakult-

tuuri eivät ojenna meitä, hyvät naiset ja herrat pitävät itse itsensä suorassa.

PARASKIN PUHUJA

Tämä on hyvin epätodennäköisen kirjoittajan opas. Vielä joitain vuosia sitten en olisi ikinä uskonut kirjoittavani hyvistä tavoista. Kaverini olisivat nauraneet koko ajatukselle.

En ole syntynyt salaseuraan ja oppinut äidinmaidosta näitä asioita. Minun on pitänyt tutkia niitä kuin antropologi vierasta heimoa. Kulttuuriantropologia olikin ensimmäinen pääaineeni yliopistossa, ja sen päämetodi oli *osallistuva tarkkaileminen*. Olen tarkkaillut osallistumalla ja opetellut nämä asiat ulkopuolelta – ensin kantapään kautta.

Sukuni on menetetyistä Karjalasta. Isäni isä syntyi Pälkjärvellä maapohjaiseen torppaan metsän laidassa. He siivilöivät juomavetensä liinavaatteilla lammesta. Köyhyys jätti ukin pituuskasvun 158 senttiin. Ruotsinkielisen sukunimensä hän oli saanut esi-isältään, jolle se keksittiin Ruotsin armeijaan värvätessä, koska esi-isilläni ei ollut omasta takaa edes sukunimeä. Kun valmistuin Helsingin yliopistosta maisteriksi, tajusin olevani luultavasti sukuni kaikkien aikojen koulutetuin.

Lapsuuteni vietin Espoon Kivenlahdessa Suomen suurimmassa peruskoulussa, jossa välituntien suosituimmat ajanviettotavat olivat räkäringissä räkeminen, röökigaltseilla röökaaminen ja ajoittaiset tapapelut (»verta ja luuta!»). Riparillani kävi poliisi, ambulanssi ja paloauto – poliisi pilvenpolton takia. Teini-ikäni alkoi ryminällä lukiossa, kun leikkasin pitkän lettini lyhyeksi ja värjäsin punaiseksi. Kohta kuljin vihreissä maihinnousukengissä otsatukka värjättyinä vihreäksi, farkut

värjättyinä violeteiksi ja farkkutakki täynnä pinssejä ja muita kantaaottavia tekstejä.

Olin kuitenkin innostunut lukemaan, ensin sarjakuvia, sitten kirjoja. Kirjat ja pohdiskelleva luonne suojelivat minua päätyvästä niille teille, joilla jotkut koulutoverini ja naapurini kirjaimellisesti kuolivat nuorena. Hain ja pääsin yliopistoon, nyt mustatukkaisena ja täynnä ylenkatseista kapinaa vähän kaikkea kohtaan.

Yliopistossa aloin vasta hitaasti ymmärtää, miten erilaisista lähtökohdista monet opiskelutoverini tulivat. Jonkun vanhemmat omistivat suuren vaateketjun, toiset olivat lääkärin tai papin lapsia tai aatelisukua, joku professorin poika, joka oli lukenut *Iliaan* jo teininä isän kirjahyllystä. Kaikilla tuntui olevan varaa matkustella kaukomaille. Muistan elävästi miten ensimmäisenä syksynä matkustin paria vuotta vanhemman opiskelijan kanssa junalla Turkuun. Asemalla hän katseli seuruettamme ja totesi: »Meitä on tällainen konklaavi tänään.» Olin lukenut sivistyssanakirjan abikirjoituksia varten, mutta tässä oli tyyppi, jolta sivistyssanakirjan käyttö tuli luonnostaan.

Sen lisäksi he olivat oppineet muutakin hiljaista tietoa. He olivat oppineet jäseniksi siihen, jota nyt kutsun salaseuraksi. He keskustelivat opettajien kanssa. Minä en hirveästi tunneilla tohtinut viitata, saati että olisin nähnyt itseni professorien keskustelukumppanina. He eivät juoneet itseään känniin halvimmalla viinillä joka juhlan tullen. He eivät möläyttäneet ääneen jokaista kaksimielistä viitsiä joka tuli mieleen, ja he pitivät minua huvittavana kun tein sitä. Tämä teki minusta tietysti hassun, mutta moni niistä vitseistä osui omaan nilkkaan. Olin sarkastinen ja arvaamaton, välillä holtiton. Vappubileissä se oli hyve, muulloin yleensä ei. Käytöstapoja pidin porvarillisena teeskentelynä. Osasin sanoa »hauska tutustua, mä oon Joonas» vain nokkelana vastauksena siihen, kun joku haukkui urpoksi. Yhdessä vaiheessa kielsin

muita kysymästä minulta »mitä kuuluu», koska se oli minusta niin vihoviimeistä teeskentelyä. En yksinkertaisesti ymmärtänyt, että se on vain rituaalinen kädenpuristus, eikä tarkoitus olekaan avautua siitä kuinka väsyttää ja rahat on loppu. (Aina väsytti, aina oli loppu.) Aivan jästipäisen hitaasti ymmärsin senkin, että punaviinin juominen pullon suusta ei kaikkien tyttöjen mielestä ole vain *cool*.

Olin siis ylpeästi oma itseni, ja se oma itse oli aika raskas tyyppi. Myöhemmin jatkoin linjaa kirjailijan ja kolumnistin urallani provosoidulla kärkkäästi. Sillä saa huomiota, mutten ymmärtänyt, ettei huomiolla voita ketään puolelleen. Kaikki alkoi muuttua, kun olin täyttämässä neljäkymmentä. Ehkä se oli neljänkymppi kriisi, mutta olin kyllästynyt itseeni. En osannut pukea sitä sanoiksi, mutta tuntui, etten yksinkertaisesti osannut elää ihmisiksi. Tuntui, että minusta puuttui jotakin. Olin lukenut paljon ja saanut opillista sivistystä, mutta en tuntenut itseäni sivistyneeksi, ja harva minut tuntenut tuskin olisi niin väittänytään.

Eräänä iltapäivänä olin syöttämässä nuorimmalle lapselleni jauhe- lihapihvejä lounaaksi, ja poika päätti alkaa nirsoilla. Hän heitti ruoan palan lattialle. Kun nostin sen takaisin lautaselle, hän alkoi huutaa. Kun toruin häntä, hän alkoi huutaa kahta kovemmin. Tajusin silloin katselevani peiliin. Poikahan on minä itse, tätä minä olin tehnyt nelikymppiseksi asti: tehnyt päinvastoin kuin sanotaan, ja kun sain siitä palautetta, protestoinut entistä päättäväisemmin. Ei kai pojallani ole samanlainen tulevaisuus edessä?

Päätin opetella tavoille, ja koska olen kirjailija, tein projektista kirjan. *Vuosi herrasmiehenä – Vihreätukkainen punkkari opettelee miehisiiä hyveitä* kertoi siitä, kuinka opettelini vanhoja herrasmiestaitoja ratsastuksesta miekkailuun ja rugbyyn, kuinka tapasin ja haastattelin tapakouluttajia ja historian professoreita. Olin nuorena kieltäytynyt

vanhojentansseista, ja nyt opettelin niitä yliopiston promootiojuhlia varten; olin kieltäytynyt menemästä armeijaan, ja nyt vierailin Kadettikoulussa haastattelemassa protokollapäällikköä. Opiskelin sitä hyvän elämän ihannetta, jota länsimainen kulttuuri on yrittänyt opettaa vuosituhansia ja joka sitten viime vuosikymmeninä oli jäänyt *omien itsiensä* jalkoihin.

Kirjasta tuli tavattoman suosittu, se myi loppuun kaikki painoksensa, se optioitiin elokuvaksi ja konseptoititiin tv-sarjaformaatiksi, ja ennen kaikkea saan siitä yhä säännöllisesti kiitoksia tuntemattomilta ihmisiltä, itseäni nuoremmilta ja vanhemmilta, niin naisilta kuin miehiltäkin. Joku nauroi saaneensa sen lahjaksi tulevalta appiukoltaan häiden kynnyksellä. Toinen luki sitä pojilleen iltasaduksi, ehkäpä jotkin kohdat ohittaen. Monia se on kannustanut uusiin harrastuksiin ja innoittanut elämänmuutokseen: eräs lukija alkoi jopa kirjoittaa henkilökohtaisesta prosessistaan omaa kirjaansa. Todennäköisesti *Vuosi herrasmiehenä* myös pelasti avioliittoni.

Yhä uudelleen minulta on sen jälkeen kysytty: Mitä sitten kävi? Lopuiko kaikki siihen vuoteen? Oletko palannut vanhaan?

En, olen luvannut jatkaa tällä tiellä ja opiskellut lisää. Vuoden 2015 jälkeen olen lukenut kaiken käteeni saamani käytöstavoista, etiketistä ja tyylistä. Suomalaisen kirjallisuuden lisäksi olen lukenut johtavaa kirjallisuutta ja tutkimusta Englannista, Ranskasta, Ruotsista, Saksasta ja Yhdysvalloista, ja tietysti perehtynyt lukemattomiin nettilähteisiin ja videoihin. Olen keskustellut alan asiantuntijoiden ja erinomaisten esikuvien kanssa. Olen noussut Suomen Tapaseuran hallitukseen. Olen päässyt tapaamaan monia salaseuralaisia kulttuurin, viihteen, tieteen, politiikan ja liike-elämän aloilta ja päässyt oppimaan heidän elämäntapaansa heidän joukossaan. Olen alkanut myös itse pitää tapakoulutuksia yrityksille, yhteisöille ja koululaisille.

JOONAS KONSTIG (s. 1977) on palkittu espoolainen kirjailija, joka kouluttaa sekä tarinankerronnassa että tapakulttuurissa. *Hyvät naiset ja herrat* on summa summarum hänen kahdeksan vuoden matkastaan ihmiseksi elämisessä.

KANNEN SUUNNITTELU: VILLE LAIHONEN • KIRJAILIJAN KUVA: VEIKKO SOMERPURO

MIKSI "OLE VAIN OMA ITSESI" ON VAARALLINEN NEUVO? ENTÄ MIKÄ ON JOHTAJIEN SALAINEN MERKKI GRAVITAS JA MIKSI ITALIALAISET TUNTUVAT OSAAVAT KAIKEN KUIN OHIMENNEN?

Kirjailija Joonas Konstig jatkaa siitä, mihin hän menestysteoksessaan *Vuosi herrasmiehenä* jäi. *Hyvät naiset ja herrat* on kattava itsekehittämisopas, joka kertoo kaiken mitä sinun tulee tietää tyylistä, käytöstavoista ja sydämen sivistyksestä.

Miten pukeudut tavalla, jolla erotut eduksesi? Miten keskustelet tylsistyttämättä seuraasi? Miten voitat ihmiset puolellesi ja teet maailmasta mukavamman paikan? Mitä ritarillisuus voisi tarkoittaa 2020-luvulla? Entä mitä on sydämen sivistys ja miksi se on erityisen tärkeä ajasamme?

Hyvät naiset ja herrat paljastaa hiljaisen tiedon, jota elämässä menestyneillä ihmisillä on. Kautta linjan Konstig kysyy, miksi jokin tapa on syntynyt ja kannattaako sitä yhä noudattaa. Perustelut ovat usein yllättävän kiinnostavia, ja kokonaisuudesta syntyy herättelevä lukukokemus.

www.wsoy.fi

30.8

ISBN 978-951-0-49428-8